Tomorqada dorivor giyohlar yetishtiriladi

ТОМОРҚАДА ДОРИВОР ГИЁҲЛАР ЕТИШТИРИЛАДИ

Аброр УМАРҚУЛОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Ўн сотихли томорқадан унумли ва самарали фойдаланиш орқали нафақат яшаш учун бирламчи зарурий озиқ-овқат маҳсулотларини етиштириш, балки оила бюджетини бутлаб, иқтисодий барқарорликка эришиш мумкинлигини тадбиркор-миришкорлар амалда исботлади. Лекин бундай ишбилармон кишилар томорқага эга жами оилалар сонига нисбатан жуда кам.

Айрим "ер эгалари"ни бокимандалик кайфиятидан қутқариб, уларга ер билан тиллашиш илмини ўргатиш, шу билан бирга, бозор талабларини тушунтириш кераклиги ҳам айни ҳақиқат. Хўш, буни ким ўргатади? Ҳокимлик вакиллари уйма-уй юриб, "уни эк, буни эк", дея кўрсатма бергани билан эртага бирор натижага эришолмаган томорқачи ҳаммасига кўп силтаб, тузукроқ иш топилмаганидан нолиши ҳам бор гап.

Шу йилнинг 8 апрель куни Президентимиз раислигида коронавирус пандемиясига қарши курашишда жойлардаги ишлар натижадорлиги таҳлили ҳамда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, аҳоли бандлиги ва даромадини оширишнинг муҳим манбаи бўлган томорқачиликни ривожлантиришга бағишлаб ўтказилган видеоселектор йиғилишида Ўзбекистон ўз аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган ички эҳтиёжларини тўлиқ қондириш, даромадларини ошириш ва турмуш шароитларини яхшилаш учун катта захира ва имкониятларга эга экани таъкидланган эди.

Ўзбекистон Фанлар академияси Навоий бўлими аҳолини томорқадан фойдаланишга ўргатиш масаласига ўзига хос тарзда ёндашди.

— Шу йилнинг эрта баҳоридаёқ қишлоқ аҳлида томорқадан фойдаланиш маданиятини шакллантириш ва унга оила бюджетининг қўшимча даромад манбаи сифатида қарашга ўргатиш мақсадида томорқада доривор ўсимликларни экиш таклифини бердик, — дейди ЎзФА Навоий бўлими раиси, геология-минералогия фанлари доктори Абдураззоқ Мирзаев. — Бунинг учун Нурота туманининг чекка қишлоқлари аҳолиси ўртасида тушунтириш ишларини олиб бордик ва хоҳловчиларга доривор ўсимликлар уруғлари текин етказиб берилди. Бўлимнинг ёш олимлари уруғларни экиш технологияси билан таништириш мақсадида хонадонлардаги 0,5-1 сотих ерга ишлов бериб, экиб кўрсатди.

Шу йилнинг март ойида навоийлик олимлар томонидан Нурота туманининг ўн иккита қишлоғида ўтказилган маҳорат машғулотларида мойчечак (ромашка) ва тирноқгул (календула) уруғлари аҳолига текин тарқатилди. Шу билан бирга, уларга агротехник ишлов бериш бўйича ишлаб чиқилган йўриқнома тарқатилди. Аҳоли билан тузилган шартномага мувофиқ, доривор ўсимликлар ҳосилини Фанлар академияси Навоий бўлими келишилган нархда сотиб олади. Шундан сўнг бўлим ҳудудидаги тадбиркорлар билан ҳамкорликда бу доривор ўсимликларни қайта ишлайди.

— Президентимиз томонидан шу йил 10 апрелда қабул қилинган "Ёввойи ҳолда ўсувчи доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш, маданий ҳолда етиштириш, қайта ишлаш ва мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори саъй-ҳаракатимизни янада кенгроқ ва самарали амалга ошириш имкониятини беради, — дейди Абдураззоқ Мирзаев. — Қарорга мувофиқ, таълим муассасаларида, одамлар кенг фойдаланадиган жамоат жойларида фитобарлар ташкил этилади. Бу юртдошларимизнинг саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади. Энг асосийси, энди томорқаларда етиштирилган доривор ўсимликларни сотиб олишга талаб пайдо бўлади, ҳеч бўлмаганда, аҳолининг ўзи ҳам улардан дамлама тайёрлаб ичса, соғлиги учун фойдали бўлишини англаб етади.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Навоий бўлими 2017 йили ташкил этилган бўлиб, илм-фан, таълим ва ишлаб чиқаришни интеграциялаштириш орқали ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига хизмат қиляпти. Бўлимда бешта йўналиш бўйича илмий тадқиқотлар ўтказилади. Шулардан бири қишлоқ хўжалигига оид изланишлардир. Давлатимиз раҳбарининг Навоий вилоятига 2018 йил 2 мартдаги ташрифи чоғида ҳудудда ҳар бир соҳага илм олиб кириш, айниқса, қишлоқ хўжалигига илмий ёндашиш, қишлоқ жойларда яшовчи аҳолининг томорқаларидан унумли фойдаланишга йўналтирилган тавсиялар ишлаб чиқиш бўлим олимларининг устувор вазифаларидан бири экани алоҳида таъкидланган эди. Ушбу топшириқларни бажариш борасида навоийлик олимлар ташаббусни ўз қўлларига олган.

"Жарма" маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи 75 ёшли Остонақул бобо Худойбердиев ўз томорқасининг 3,5 сотихида картошка ва сабзавот экинлари, шунингдек , 2 сотихида доривор ўсимликлар етиштиряпти.

— Ҳадисини олганга томорқа кони фойда, — дейди Остонақул бобо. — 10 сотихдан ортиқроқ томорқамиз бор. Ҳар йили помидор, сабзи, картошка сингари маҳсулотлар экамиз, лекин турли касалликлар туфайли кўзланган ҳосилни ололмасдик. Ўтган йили олимлар келиб, сабзавотларни парваришлаш, уларнинг касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашиш бўйича тавсиялар берди. Ҳатто ўзлари яратилган янги, самарали препаратларни текинга берди. Ҳосилимиз яхшиланди. Ортиқчасини бозорда сотиб, кам-кўстимизга сарфладик. Бу йил тажриба учун доривор ўсимлик ҳам экдик. Бугунги кунда карантин туфайли доривор ўсимликларнинг ўсиши устидан назорат масофавий тарзда, аҳоли билан видеоалоқа воситасида амалга оширилляпти, зарур ҳолларда мутахассислар тегишли маслаҳат ва тавсиялар бермоқда.

Мана шундай мураккаб даврда олимларнинг томорқа эгалари билан самарали ҳамкорликни ташкил этаётгани юртимизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга муносиб ҳисса бўлади.